

Economie Noordoost-Brabant groeit gematigd

Noordoost-Brabant is vorig jaar hard getroffen door de economische crisis. Inmiddels is het herstel ingezet. De regionale economie groeit in 2010 naar verwachting met 1,4%. In 2011 blijft de groei in Noordoost-Brabant beperkt tot 1,3%. De economische groeimotoren – de forse groei van de export en de aanvulling van voorraden – verliezen aan kracht, terwijl consumenten de hand slechts voorzichtig van de knip halen. Met een sterk industriecluster, een ruime aanwezigheid van dienstverlenende bedrijven en infrastructurale voorzieningen, staat de regio er echter structureel goed voor.

De wereldhandel is flink aangetrokken. Hoe sterk profiteert Nederland hiervan en wat zijn de vooruitzichten?

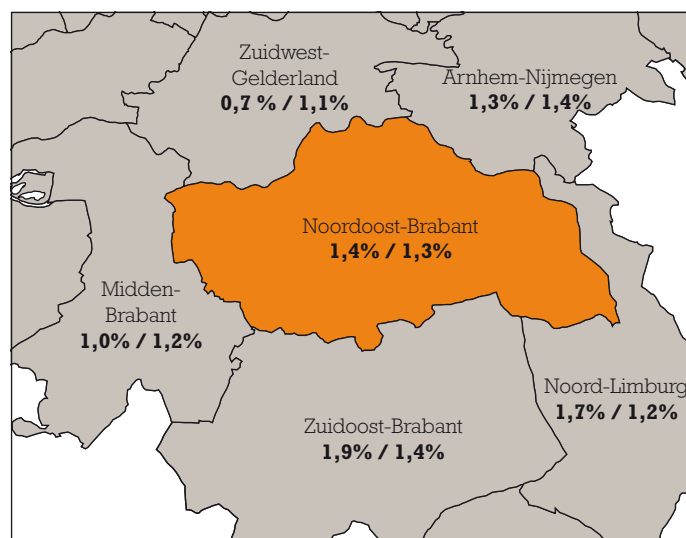
Het aantrekken van de wereldhandel heeft de open Nederlandse economie uit de recessie getrokken. In 2010 zal de export naar verwachting met 11% stijgen, waarmee de Nederlandse economie met 1,7% groeit (zie tabel 1). Het wereldwijde aanvullen van voorraden heeft het herstel daarbij ondersteund, terwijl investeringen en consumentenbestedingen nog altijd achterblijven. Al met al is het herstel broos. De overheidsstimuleringsmaatregelen slaan volgend jaar om in bezuinigingen, terwijl consumenten nog altijd terughoudend zijn. Aangezien de private sector het stokje nog niet volledig kan overnemen, zakt de landelijke groei in 2011 terug tot 1,4%.

Tabel 1 Nederlandse economie in cijfers

	2009	2010	2011
Economische groei (BBP)	-3,9%	1,7%	1,4%
Particuliere consumptie	-2,5%	0,3%	0,9%
Overheidsconsumptie	3,7%	1,1%	-0,2%
Bedrijfsinvesteringen	-16,4%	-4,2%	2,9%
Uitvoer	-7,9%	11,0%	6,8%
Werkloosheid (% van b.bev.)	4,8%	5,5%	5,3%

Bron: ING Economisch Bureau

Figuur 1 Economische groeiverwachting 2010 / '11

Bron: ING Economisch Bureau

Ook in Noordoost-Brabant is het herstel ingezet. Hoe snel groeit de economie van Noordoost-Brabant?

De economie van Noordoost-Brabant groeit weer sinds eind vorig jaar. Naar onze verwachting blijft het regionale herstel over het hele jaar gezien, licht achter bij het landelijk gemiddelde. De regio profiteert dankzij de grote aanwezigheid van de industrie sterk van het exportherstel. De gunstige ligging ten opzichte van Duitsland, Nederlands belangrijkste exportbestemming, draagt hieraan bij. Het grote aandeel van voedingsmiddelenproducenten heeft echter een dempende werking op de groei. Deze industrie profiteert minder van de hernieuwde voorraadopbouw bij bedrijven. Ook de relatief ruime aanwezigheid van bouwbedrijven, maakt dat de groei in Noordoost-Brabant iets minder hoog is dan in de rest van Nederland. De economische groei in Noordoost-Brabant komt dit jaar naar verwachting uit op 1,4%, tegen 1,7% landelijk. In 2011 zal de groei met 1,3% bijna gelijk zijn aan de gemiddelde Nederlandse groei (1,4%).

De bouwsector heeft het dus nog altijd moeilijk, maar zijn er ook sectoren die alweer flink groeien?

Het zijn vooral de sectoren die relatief veel exporteren die de groei weer te pakken hebben. Dit betekent hernieuwde groei in de industrie, groothandel en transport (tabel 2).

Sectoren die sterk afhankelijk zijn van binnenlandse consumptie, zoals de horeca en de detailhandel, blijven omzetdruk ervaren. Nu het economisch herstel zich aandient en kabinetsplannen zijn gepresenteerd, kan de consument meer vertrouwen krijgen. Onzekerheid over het economische herstel overheerst voorlopig echter nog. Al met al zal de omzet in de detailhandel en horeca volgend jaar langzaam vooruitgang boeken.

De zakelijke dienstverlening, die ook in Noordoost-Brabant 21% van de economie vertegenwoordigt, bevindt zich op een keerpunt. Na krimp in de eerste helft van 2010 verwachten wij voor deze sector over de tweede helft een bescheiden groei die in 2011 doorzet. De vroegcyclische uitzendbranche en ICT-dienstverlening hebben binnen deze sector als eerste weer groei laten zien. Ook de financiële sector ziet weer enige vooruitgang. Ten slotte zijn de publieke sectoren en de zorg het minst conjunctuurgevoelig. Terwijl de groei in de publieke sector door bezuinigingen de komende tijd onder druk staat, blijft de zorgsector een steunpilaar.

Wanneer is de economie van Noordoost-Brabant weer helemaal hersteld van de crisis?

De economie van Noordoost-Brabant had in 2008 een omvang van € 18,5 miljard. De economische crisis heeft de regionale economie doen krimpen met ruim € 800 miljoen. Inmiddels trekt de regionale economie weer aan, maar doordat het herstel zich geleidelijk ontwikkelt, duurt het enige tijd voordat het welvaartsniveau van voor de crisis weer wordt bereikt. Met een licht aantrekkende groei in 2011 en de jaren daarna, zal de economie van Noordoost-Brabant medio 2013 weer de omvang kennen van 2008.

Ook de woningmarkt in Noordoost-Brabant is behoorlijk geraakt door de crisis, hoe staat het daar nu mee en wat zijn de vooruitzichten?

We voorzien een geleidelijk herstel van de woningmarkt, maar de eerlijkheid gebiedt te zeggen dat de terugval zeer fors is geweest. Vorig jaar daalde het aantal verkochte woningen in Noordoost-Brabant met 37%. Dit is zelfs meer dan het Nederlands gemiddelde van -30%. In de eerste helft van dit jaar zijn de verkopen echter 1% opgelopen (tegenover een plus van 4% in heel Nederland). Tegelijkertijd is de totale verkoopwaarde van woningen in de regio de eerste jaarhelft gelijkgebleven ten opzichte van dezelfde periode in 2009, terwijl de verkoopwaarde landelijk met 2,5% is toegenomen. Omdat in Noordoost-Brabant, net als in de rest van Nederland, relatief veel 'goedkope' woningen zijn verkocht, daalde de gemiddelde verkoopprijs van een woning op jaarbasis nog met 1% (zie figuur 2).

Tabel 2 Ramingen volumegroei per sector

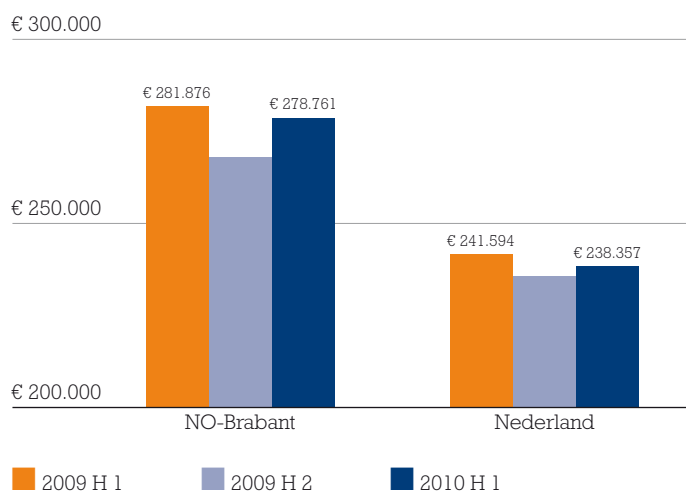
	2009	2010	2011
Agrarische sector	1,8%	2,1%	1,5%
Industrie	-8,9%	6,0%	2,0%
Bouw	-5,4%	-7,8%	-1,0%
Groothandel	-8,1%	4,0%	2,5%
Detailhandel	-4,7%	-1,8%	0,0%
Horeca	-7,1%	-4,0%	0,5%
Transport & opslag	-7,1%	3,5%	2,4%
Zakelijke dienstverlening	-3,8%	-1,0%	1,0%
Overheid	4,6%	0,9%	0,3%
Zorg	3,8%	2,9%	3,3%
Totaal Nederland	-3,9%	1,7%	1,4%

Bron: ING Economisch Bureau

Hoe staat Noordoost-Brabant er structureel gezien voor?

Hoewel de crisis de regionale economie weliswaar op zijn grondvesten heeft doen trillen, staat de Noordoost-Brabantse economie er structureel gezien goed voor. De belangrijkste economische pijlers zijn nog grotendeels intact en de vraag trekt in de meeste sectoren weer aan. Daar komt bij dat Noordoost-Brabant structureel sneller groeit dan het landelijke gemiddelde. De regionale economie heeft de laatste vijftien jaar structureel hogere groeicijfers laten zien. Deze positieve ontwikkeling lijkt echter wel af te vlakken. De laatste vijf jaar lag de economische groei met 1,6% nog 0,2% hoger dan landelijk, terwijl in de vijf jaar daarvoor nog een surplus van 0,7% werd opgetekend.

Figuur 2 Gemiddelde prijs van verkochte woningen

Bron: CBS, bewerking ING Economisch Bureau

Met zowel een sterk industriecluster als een ruime aanwezigheid van dienstverlenende bedrijven, staat de regio er structureel goed voor. De ligging tussen de Randstad en Duitsland en de goede aansluiting op het (vaar-)wegennet maken de regio een aantrekkelijk vestigingsgebied voor diverse bedrijven.

Het aandeel dat de financiële dienstverlening, energie en gezondheidszorg in de regionale economie innemen is de afgelopen tien jaar het sterkst toegenomen. De industrie en de groothandel hebben hun aandeel het sterkst zien afnemen. Het afnemende aandeel van de industrie wordt vooral opgevangen door meer dienstverlenende activiteiten. Dit is gunstig voor het groeiperspectief voor Noordoost-Brabant. In alle ontwikkelde economieën speelt dienstverlening namelijk een steeds grotere rol. Dit gaat niet ten koste van producerende ondernemingen. In tegendeel, een goede dienstverlening is nodig om producerende bedrijven te laten excelleren en zorgt vaak voor een toename van de totale toegevoegde waarde binnen de economie. Zo is de voortgaande expansie van de regionale industrie de afgelopen jaren mede mogelijk gemaakt door toenemende internationalisering en uitbesteding aan dienstverlenende bedrijven in de regio.

De zorg maakt de snelste opmars. De vergrijzing van de bevolking en de toenemende medische innovaties zorgen voor een langdurige stabiele groei van de zorgsector. Dit brengt ook een groeiende economische activiteit in toelevende en andere dienstverlenende sectoren met zich mee.

Toekomst gericht ondernemen in Noordoost-Brabant

door Marcel Beckers, regiodirecteur ING Business Banking Oost-Brabant

Hoewel de recessie voorbij is, blijft het vraagherstel in veel markten beperkt. Voor een individueel bedrijf blijven zich echter voldoende kansen voordoen. De hamvraag is: bent u klaar om deze kansen te benutten? Hoe maakt u uw bedrijf financieel en strategisch klaar voor de toekomst? Wat bepaalt of u fit genoeg bent om succesvol te zijn in de toekomst? Hieronder vindt u vier succesfactoren voor toekomstgericht ondernemen. Graag gaan we hierover verder met u in gesprek. Mijn contactgegevens vindt u op de achterpagina.

Visie en strategie

De toekomst van uw bedrijf, die maakt u zelf. En dat doet u op basis van een visie. Uw punt aan de horizon waar u graag naar toe wilt. Koppel aan uw visie wel altijd actie. Want visie zonder actie is dagdromen. Een heldere visie maakt duidelijk welke acties er nodig zijn en hoe doelgericht u bent. Een visie zorgt er ook voor dat u zich kunt onderscheiden van anderen. Niet alleen door te reageren op recente ontwikkelingen, maar ook door kansen te creëren voor morgen. Maar let op voor acties zonder visie. Dat worden nachtmerries.

Kennis

Kennis is de sleutel tot succes. Het hebben van goede en betrouwbare informatie over de markt en uw sector is noodzakelijk. Relevante kennis om uw visie mee aan te scherpen. Zeker als u de ambitie heeft om nog beter te presteren. Belangrijke vragen als 'Welke trends en ontwikkelingen zijn er in mijn sector? Hoe ziet de veranderde markt eruit? En wat verwachten mijn klanten nu en in de toekomst?' Door hier inzicht in te hebben, kunt u in de toekomst het verschil gaan maken en onderneemt u nog succesvoller.

Oog voor geld

De continuïteit van uw bedrijf hangt niet alleen af van uw winst van het afgelopen of het lopende jaar, maar ook van uw geldstromen van morgen. Uw toekomstige geldstromen zijn de aorta van uw bedrijf en bepalend voor het realiseren van uw ambities. Het is noodzakelijk ieder moment inzicht te hebben in uw financiële positie. Weet u hoe de kosten zich verhouden ten opzichte van de inkomsten? Zwarte cijfers zijn mooi. Maar zijn deze cijfers wel zwart genoeg? Oftewel hoe presteren uw concurrenten financieel? Welke omzet halen zij en wat is hun kostenniveau? Vergelijk uzelf met uw concurrenten. De ING helpt u graag verder met deze inzichten door uw financiële conditie te testen.

Samenwerking

Ondernemen doe je niet alleen, maar samen. Zoek de samenwerking op om nog beter te kunnen scoren. Steeds vaker behelst dit samenwerking in de keten: met uw afnemer om tot betere producten en diensten te komen en zo win-win-situaties te creëren. Of juist met uw leverancier, zodat hun activiteiten beter op die van uw bedrijf worden afgestemd.

Steeds meer samen ondernemen en profiteren van elkaars kracht. Ook andere partijen zijn betrokken bij uw onderneming. Praat met hen. Uw accountant, collega-ondernemer en ook uw bank. We ondernemen samen. Met de blik gericht op de toekomst.

Marcel Beckers
Directeur Business Banking
Oost-Brabant

Meer weten?
Kijk op ING.nl/zakelijk
Of bel met

Edse Dantuma,
Regio-econoom Noord-Brabant
020 563 97 78

Marcel Beckers,
Regiodirecteur Business Banking
Oost-Brabant
040 293 53 57
marcel.beckers@ing.nl

Wilt u nieuwe publicaties per e-mail ontvangen?
Ga naar ING.nl/kennis

Disclaimer

De informatie in dit rapport geeft de persoonlijke mening weer van de analist(en) en geen enkel deel van de beloning van de analist(en) was, is, of zal direct of indirect gerelateerd zijn aan het opnemen van specifieke aanbevelingen of meningen in dit rapport. De analisten die aan deze publicatie hebben bijgedragen voldoen allen aan de vereisten zoals gesteld door hun nationale toezichthouders aan de uitoefening van hun vak. Deze publicatie is opgesteld namens ING Bank N.V., gevestigd te Amsterdam en slechts bedoeld ter informatie van haar cliënten. ING Bank N.V. is onderdeel van ING Groep N.V. Deze publicatie is geen beleggingsaanbeveling noch een aanbieding of uitnodiging tot koop of verkoop van enig financieel instrument. Deze publicatie is louter informatief en mag niet worden beschouwd als advies. ING Bank N.V. betreft haar informatie van betrouwbaar geachte bronnen en heeft alle mogelijke zorg betracht om er voor te zorgen dat ten tijde van de publicatie de informatie waarop zij haar visie in dit rapport heeft gebaseerd niet onjuist of misleidend is. ING Bank N.V. geeft geen garantie dat de door haar gebruikte informatie accuraat of compleet is. De informatie in dit rapport kan gewijzigd worden zonder enige vorm van aankondiging. ING Bank N.V. noch één of meer van haar directeuren of werknemers aanvaardt enige aansprakelijkheid voor enig direct of indirect verlies of schade voortkomend uit het gebruik van (de inhoud van) deze publicatie alsmede voor druk- en zetfouten in deze publicatie. Auteursrecht en rechten ter bescherming van gegevensbestanden zijn van toepassing op deze publicatie. Overneming van gegevens uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron wordt vermeld. In Nederland is ING Bank N.V. geregistreerd bij en staat onder toezicht van De Nederlandsche Bank en de Autoriteit Financiële Markten.

De tekst is afgesloten op 4 november 2010.

